

Strokovni list za povzdigo gostilničarskega obrta.

Glasilo „Deželne zveze gostilničarskih zadrug na Kranjskem“.

List izhaja 10. in 25. vsakega meseca in stane
celoletno K 5.—
polletno „ 2.60
Za člane v „Deželni zvezi“ včlanjenih zadrug stane list celoletno K 4.—, za člane
onih zadrug, ki so uvedle obvezno naročbo lista za vse člane, pa celoletno K 2.—
Cena inseratov: 1/48 strani K 1.50, pri večkratnih objavah popust.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Marije Terezije cesta šte. 16.

Strankam je uredništvo na razpolago vsak ponedeljek in petek od 4.—6. popoldne.

Rokopisi se ne vračajo. Rokopise in objave je pošiljati do 5. oziroma do 20.
vsakega meseca, s tem dnem se uredništvo zaključuje.

Štev. 1.

V Ljubljani, 25. januarja 1914.

Leto I.

Zvezne objave.

Današnji številki so priložene položnice, s katerimi naj se blagovoli poravnati naročnina, ki je razvidna zgoraj. Kdor se ne misli naročiti, naj zapiše na naslovni ovoji: »Ne sprejemem!« in naj vrne list pošti.

Cenjena načelstva gostilničarskih zadrug se prosijo, naj pri bližajočih se občnih zborih zadrug dajo na dnevni red sklepanje o obligatorični naročbi »Gostilničarja« za vse zadrugne člane. Ker je potem naročnina tako malenkostna, smo uverjeni, da se noben član ne bo protivil temu predlogu. Obenem bo list služil za zadrugna poročila, vabila in druga oznanila članom in se bo s tem zmanjšalo delo zadrugam.

Cenjeni tovariši gostilničarji.

Slovenski gostilničarji ne morejo biti brez svojega strokovnega lista! Ta glas je prihajal od vseh strani dežele, potem ko je nehal izhajati »Gostilničarski Vestnik«, in temu odločnemu pozivu se »Deželna zveza gostilničarskih zadrug na Kranjskem« ni mogla ustavljati in je na izrednem občnem zboru dne 11. decembra lanskega leta sklenila izdajati v lastni založbi strokovno stanovsko glasilo. »Gostilničarski Vestnik«, ki se je z vso vnemo potegoval in zastopal gostilničarske interese, ni bil last »Zveze« in torej »Zveze« ne zadeva nobena krivda, če je nehal izhajati. Bilo je to privatno podjetje in le obžalovati je, da se je ustavilo.

»Gostilničar«, ki ga imate pred seboj, je pa lastnina »Zveze«, torej last vsakega posameznega gostilničarja, ki je včlanjen v »Zvezi«. »Zveza« pa nima zaklada, s katerim bi podprla izdajo lista, ampak zanašati se mora edinole na stanovsko zavest slovenskih gostilničarjev, na zavest, ki velevala, da ne sme na Slovenskem biti niti ene gostilne ali kavarne, ki bi ne imela svojega lista. Zato je tudi naročnina

tako malenkostna, da se ne more nihče izgovarjati, da je list predrag.

Potreba po lastnem glasilu gostilničarjev se je pokazala tako nujna, da si brez tega ne moremo misliti uspešnega delovanja v naši organizaciji. Odbor »Zveze« si je bil v svesti, da si s tem naloži težko breme na rame, toda zahteva vseh gostilničarjev je bila tako izrazita, da si upa »Zveza« to nalogo s pomočjo svojih stanovskih tovarišev zmagovati.

Program lista je v njegovem imenu izražen. »Gostilničar« hoče z vso vnemo zastopati koristi gostilničarjev, obenem pa poučevati svoje bralce o vsem, kar je za gostilničarja potrebno. Veliko pozornost bo posvečeval kletarstvu in ima v tem oziru že obljubljene prispevke odličnega veščaka.

Obrtni red, policijski predpisi in obrtne pravice so tovarišem vse premalo znane in zato se iz nevednosti velikokrat greši proti njim. O tem bo list priobčeval primerne članke in zlasti razsodbe obrtnih sodišč, zadevajoče naš obrt. Oziral se bo vedno na nove tozadevne zakone in odredbe.

Davčni in užitninski predpisi so sicer malo prikupljiva snov, ker se nerado o davkih sliši, toda pouka smo v tem oziru jako potrebni, kajti iz malomarnosti in antipatije se davčni predpisi, napovedi, izjave itd. preveč omalovažujejo, zato se pride dostikrat v nasprotje z davčnimi oblastmi. Proti prevelikim davkom — in s temi smo gostilničarji gotovo v preveliki meri oblagodarjeni — se more braniti le oni, ki je v tem poučen, zato ne bo prav nič odveč, ako bomo tudi tej stroki dali prostor v listu.

Poseben prostor bomo v listu namenili za vprašanja in odgovore v obrtno in davčnopравниh, kakor tudi v vseh stanovskih zadevah, ki bo na razpolago vsem naročnikom, da se ga v potrebi poslužujejo. To naj bo naša informacijska pisarna, ki je bo lahko vsakdo deležen.

Glavna naloga lista bo organizacijsko delo, ki mora združiti vse gostilničarje v silno, krepko organizacijo, ki bo po svoji moči imela tudi večje uspehe, ker se bo naslanjala na številno članstvo. Poročali bomo o korakih in uspehih osrednje organizacije, kakor tudi posameznih zadrug. Zato naj vse zadruge sklenejo obligatorično naročbo za vse člane, ker se bodo potem tem lažje posluževali »Gostilničarja« kot svojega obveznega glasila.

Tujski promet je panoga, ki je v tesni zvezi z gostilničarstvom. Kjer ni dobro razvitega gostilničarstva, tam se tudi tujski promet ne more razviti. Zato bomo tujskemu prometu v slovenskih pokrajinah vedno posvečali največjo pozornost, priporočali umestne naprave, a tudi grajali napake. Z »Deželno zvezo za tujski promet na Kranjskem« bomo v tesni zvezi in torej lahko poročali o vseh korakih, ki jih bo podvzela v povzdigo tujskega prometa, torej tudi gostilničarstva.

»Gostilničar« bo poleg tega razpravljal uredbo in delovanje vseh javnih naprav in korporacij, ki služijo obrtu sploh in našemu posebej.

Prosimo tudi za dopise iz gostilničarskih krogov, zlasti o razmerah in delovanju gostilničarskih zadrug, poročila o občnih zborih le-teh ter o vseh važnejših dogodkih, ki se primerijo tekom leta. Taki dopisi naj bodo kratki brez vsakih osebnih napadov. Sploh je »Gostilničar« strogo stanovsko glasilo; vsaka strankarska politika je izključena!

To je ob kratkem program Vašega lista, dragi tovariši! Od Vas je odvisno, ako bo uspeval, zato pokažite, da imate pravo stanovsko zavest in čut za skupnost! Ako boste delali za skupno korist, boste delali za svojo lastno korist!

S kolegialnim pozdravom
načelstvo »Deželne zveze gostilničarskih zadrug na Kranjskem«.

Gostilničarji in leto 1913.

Zadnja tri leta so bila jako slaba za gostilničarski obrt, vse je pa prekosilo leto 1913. Kakor na vseh poljih gospodarstva, je tudi gostilničarstvu škodovala neprestana vojna nevarnost, dalje čim dalje večja draginja in pa neprestani dež minulega poletja.

Najbolj prizadet je bil gostilničarski in hotelirski obrt na letoviščih, potem v mestih in deloma tudi na deželi.

Glede naših letovišč je bilo letos res žalostno, Bled je imel še nekaj gostov, drugod pa so stale hotelske sobe prazne in koliko podjetij stoji zdaj pred finančnim polomom, veliko jih je pa itak že šlo v konkurz. Kaj je temu vzrok?

V prvi vrsti gotovo deževno poletje, ki prepodi najboljše goste z letovišč. Treba je samo par dni dežja in zgodi se, da se cel hotel izprazni. Tudi običajni izletniki ob nedeljah izostanejo in ta izpad se zelo pozna gostilničarju. Turisti so tudi imeli le malo lepih dni za svoje ture, tako, da ni prav nič čudno, če so imeli naši hotelirji in gostilničarji na Gorenjskem letos veliko izgubo. Srečen oni, ki ni preveč zadolžen, ali ki ima nekaj kapitala, ta je iz vlekel gospodarski voz iz blata, toda oni, ki je zgradil svoje podjetje na kredit, je pa vsega usmiljenja vreden.

Na Gorenjskem so se v zadnjih letih investirale že lepe glavnice v gostilniška in hotelska podjetja, toda večinoma na kredit in brez zdrave podlage. Mislilo se je, da bo bogati tujski promet v par letih amortiziral vso glavnico, toda izkazalo se je, da se niti obrestovanje ni pokrilo in zato so bili marsikateri polomi neizogibni. Podjetnost je lepa reč in Slovenci smo še premalo podjetni, kajti toliko milijonov denarja leži v naših hranilnicah, ki bi se v raznih podjetjih veliko bolje obrestovali in tudi služili za našo gospodarsko povzdigo, toda svariti je zlasti v hotelskem obrtu, naj se tozadevne naprave ne grade na pesek, naj se ne ustvarja podjetij na kredit, ampak na solidno podlago, da dotični lahko prenese izpad zaslužka ene ali več letoviških sezon. Pri vsakem podjetju se mora imeti kapital, kajti iz nič tudi pri najboljši sezoni ne more kaj prida postati, ko drage obresti in amortizacija vse požre.

Pa tudi za gostilničarstvo v mestih je bilo lansko leto najslabše, kar jih pomni sedanji rod. Vsled splošne druginje so se ljudje, kjerkoli so le mogli, v svojih izdatkih omejili. Gostilne, ki so bile navadno vsak večer zasedene, so kazale celo leto prazne prostore in gostilničar je žalosten hodil od mize do mize in še kramljati dostikrat ni mogel z gosti, ker jih ni bilo. Vino in pivo se je tudi podražilo, pri jedilih pa sploh ni bilo nič zaslužka.

Položaj gostilničarjev je bil torej lansko leto skrajno neugoden, dočim se davki niso prav nič zmanjšali, ampak še zvišali. Ako zadene kmetovalca kaka nezgoda, zlasti vremenske uime, mu država priskoči na pomoč s podporami in z odpisom davka. Kaj pa, če ima gostilničar tako slabo leto, ki je takorekoč katastrofa zanj? O, njemu nihče ne pomaga, zanj ni nobene podpore, niti odpis davka. In vendar bi bila dolžnost vlade, da podpira ta stan prav tako, kakor druge stanove!

Gostilničarske zahteve se pri vladi tako malo upoštevajo, kakor bi bil naš stan eden najbogatejših v državi. To naziranje vlada tudi pri drugih stanovih, dočim nihče noče videti, kako težko se mora gostilničar boriti za svoj in svoje rodbine obstanek.

A tudi to mora prenehati! Gostilničarji so že splošno uvideli, da leži njih rešitev v samopomoči, v trdni organizaciji, kjer so združeni vsi skupaj. Vse ugodnosti, ki so se doslej dosegle za gostilničarski stan, so dosegle naše organizacije. Le v tem oziru, da se je naša organizacija v letu 1913 okrepila in razvila, imamo zapisati napredek. Zato pričakujemo, da se bodo naši gostilničarji še bolj oklenili naše organizacije, da bodo še tam ustanovili zadrugo, kjer jih še ni in da bodo sploh vse gostilničarske zadrugo pristopile k »Deželni zvezi«.

Naš list bo posredovalec med »Zvezo« in člani in zato ne bo, kar trdno upamo, ne enega gostilničarja na Slovenskem, ki bi ne bil naročnik »Gostilničarja« in tega pridno ne čital.

Ako hočemo torej, da bo leto 1914. boljše za nas, da se bodo res dosegle ugodnosti, kakor za druge stanove, tudi za naš stan, moramo trdno držati skupaj in postaviti koristi lastnega stanu nad vse druge. »Gostilničar« vam bo najboljši sve-

tovalec in nanj se obrnite v vseh stanovskih, kakor v drugih vprašanjih, kjer rabite dober svet.

V tej zavesti želimo sami sebi boljše bodočnost v letu 1914., in ta mora tudi nastopiti, ker marsikdo ne bi mogel več prenesti tako slabega leta, kakor je bilo lansko.

Kranjsko vinogradništvo in naša vinska trgovina.*)

Dasi je Kranjska ena najmanjših avstrijskih kronovin, je njeno vinogradništvo vendar precejšnjega pomena, kajti med dvanajstimi vinorodnimi deželami Avstrije zavzema Kranjska glede vinske produkcije še s t o mesto.

V dobrih letih se pridela na Kranjskem okroglo 400.000 hl vina v vrednosti 10 do 12 milijonov kron.

Da pomeni taka vsota za tako majhno in revno deželo kot je Kranjska veliko, je umevno in da je torej obstoj našega vinogradništva velikega gospodarskega pomena za našo deželo, bo gotovo vsak pаметen in preudaren človek pripoznal.

Neumestno in nespametno je torej, da se nekateri nerazsodni in razmer ne poznajoči ljudje zaganjajo v vinogradništvo, češ, da vinogradi nič ne neso, da jih je treba posekati in v pašnike izpremeniti ali sploh opustiti itd.

Gotovo je res, da so bile zadnje vinske letine zelo neugodne, ne samo na Kranjskem, temveč sploh skoro povsod v Avstriji in izven nje.

Krivi temu niso ne vinogradi, ne nova trta, ne obdelovanje vinogradov, krivi so le abnormalno neugodni vremenski in elementarni pojavi, zlasti gorka zima, hudi pozni mrazi in mrzlo poletje, toča itd.

Razmeroma pa je bila od teh pojavov prizadeta Kranjska — zlasti letos — manj kakor druge bolj severno od nas ležeče dežele n. pr. Nižja Avstrija, Moravska itd.

Saj smo imeli v nekaterih krajih na Dolenjskem (okoli Semiča - Črnomlja) skoraj dobro srednjo, na Vipavskem pa celo bogato vinsko letino. Vsega skupaj se je na Kranjskem pretečeno leto pridelalo 172.000 hl vina, torej skoro polovica naj-

*) »Slov. Trgovski Vestnik« št. 1 leta 1914.

LISTEK.

Ljubljanski gostilničarji v stari dobi.

Po raznih virih spisal Avg. Zajec.

Najvažnejši ljubljanski obrtniki so bili že od nekdaj gostilničarji, poleg njih pa mesarji in peki, ki so se že v srednjem veku združevali v zadrugo. Nadzorovali jih je ljubljanski magistrat po svojih komisarijih, in sicer po dvojce notranjih in dvojce zunanjih svetovalcih.

Gostilničarjem in vinotržcem so merili vino mestni vinski merci in obenem nadzorovali od magistrata določene cene. Zanimivo je tudi, da je imela stara Ljubljana poleg različnih nadzornikov tudi nadzornike dimnikov, to pa zato, ker so bile hiše večinoma lesene.

Ljubljana je bila že od pamtiveka zelo živahno trgovsko in vojaško križišče. — Umevno je, da je cvetela gostilniška obrt

s takozvanim vinotočem na drobno; pravice vinotoča so dobivali le meščani, to je bil njih privilegij. Trgovali so z vinom doma in v sosednji Koroški in Štajerski. Tudi tujci so prihajali v mesto z vinom, toda le ob semanjih dneh, ko je bilo mesto odprto vsakomur, le Židu ne. V mestu pa so smeli tujci s svojim vinom ostajati samo toliko časa, dokler je trajal semenj in še takrat niso smeli točiti vino na drobno, ampak prodajati le v sodih. Tudi kranjski, oziroma dolenjski plemenitaši niso smeli točiti vina na drobno, temveč prodajati le na debelo; zato so se meščanski gostilničarji vedno prepirali z graščaki. Celo plemičeni meščani, ki so imeli vino svojega pridelka, so morali dati vinotoč iz rok. Kaj bi taki posestniki z obilim svojim vinom? Že zgodaj je nastal boj radi tega. Meščani so se opirali na svoje privilegije, podeljene jim po deželnih knezih. Plemiči so se radi tega pritoževali in prosili deželnega kneza, naj se spomni tudi njih, sami da tega vina ne morejo popiti, na tu-

je pa ga ne morejo prodajati, ker dolenjska ne mara piti nihče razen Kranjcev; na drobno točiti ga pa ne smejo. Kaj naj stori? Ali naj vino izpuste po tleh, ali naj čakajo, da se jim izpridi? Ob neki priliki so dejali o domačem vinu: »Znano je in tajiti ne morejo, ne ljubljanski gospodje, ne kdo drug, ki pozna deželo le od daleč, da dolenjska stran nima razen vina prav nobenega pridelka, ki bi ji donasal gotov novic. Tudi podložniki (tlačani) ne morejo plačevati davkov z denarjem, ampak zgolj z vinom; graščak mora, hočeš nočeš, vzeti od njih vino in skrbeti, kako ga speča. Dalje je tudi znano, da dolenjska vina ni moči nikjer drugje spečati v denar, kakor le v Ljubljani in v njeni okolici, zakaj Štajerci in Hrvatje imajo več in boljša vina od Dolenjcev. Dolenjska oni ne kupujejo, temveč se trudijo, kako bi svoje vino pripeljali v deželo.

S tem so že sila škodovali prodaji dolenjskega vina. Notranjski dve strani, Pivka in Istra, imata svoje vino, ki je mno-

boljše vinske letine iz l. 1908, medtem ko se je na Štajerskem pridelalo le $\frac{1}{6}$, na Nižjem Avstrijskem le $\frac{1}{5}$ in na Moravskem le $\frac{1}{7}$ vinske letine iz leta 1908.

S Francoskega se čuje, da je tam v mnogih departementih (okrožjih) vinska letina še bolj neugodna kot v Avstriji. Tako so n. pr. v Šampaniji (Champagne), kjer pridelajo v dobrih letih nad pol milijona hektolitrov vina — pridelali letos samo 94.000 hl vina, torej niti peti del dobre vinske letine in že sedem let niso imeli tam normalne, polne letine. In vendar ne bo tam nobenemu človeku prišlo na misel, da bi vinogradništvo opustil, dasi so tam položne lege vsekako bolj pripravne za drugo kulturo kot so naše strme vinske gorice.

Trenotni neuspehi ali katastrofe so pri vsaki kmetijski panogi mogoči, tedaj tudi pri vinogradništvu in se ne sme po njih napačno sklepati.

Ako si ogledamo situacijo v naših vinogradih prošlega leta, vidimo, da je precej podobna oni iz leta 1912.

Po topli zimi in zgodnji pričenši vegetaciji, je prišla sredi aprila 1913 reakcija v temperaturi, ki je bila tako huda, da je padla toplota kar na $4\frac{1}{2}^{\circ}\text{R}$ pod ničlo. Nastal je torej pravi pravcati zimski mraz ob snegu in burji, ki je na Dolenjskem, zlasti v višjih, torej ravno v boljših vinogradnih legah, uničil vse popke (očesa), ki so bili že močno napeti, da, v mnogih krajih že razviti v 4–6 cm dolge poganjke.

V nižjih legah, kjer ni ležal sneg in kjer ni bila vegetacija še tako napredovala, je bilo manj škode, ampak vendar so tudi tukaj vinogradi kazali po posebi tako žalostne lice, da je bilo kar obupati.

K sreči je v majniku nastalo ugodno vreme. Popki, ki niso bili še razviti in ki niso pozebli, so nastavili lep zarod in tudi stranska očesa so se pokazala izvanredno rodovita.

Junija meseca je tudi grozdje lepo odcvetelo in ko bi bilo še ostalo poletje bolj toplo in ugodno, bi bili imeli na Dolenjskem skoro srednjo letino in bi pridelali precej in dobrega vina.

Žalibog sta bila avgust in prva polovica septembra mrzla in deževna, in grozdje ni moglo prav dozoreti ter je pri-

čelo gniti. Tudi je toča v mnogih krajih, zlasti okoli Metlike, kjer raste veliko in dobrega vina, uničila večji del težko pričakovanega pridelka.

Tako je na Dolenjskem v splošnem malo vina, le nekaj več kakor v l. 1912. Vino ni sicer tako močno kot v dobrih letih, je pa manj kislo kot leta 1912 in bolj prijetnega okusa.

Kakor v mokrih deževnih letih sploh, je vino letos podvrženo rjavenju, zato se priporoča, da se ga koj pri prvem pretakanju, ki bi se moralo že izvršiti, zažvepla (1 azbestni trak žvepla zadostuje navadno za 2 do 3 hl vina).

Največ vina na Dolenjskem se dobi v semiški okolici, kjer je bila tudi leta 1912 precej dobra vinska letina. Tu rasejo večinoma bela vina. Cena je 40 do 44 v liter.

Tudi v okolici Črnomlja je še dosti vina na prodaj, letina je bila tu povoljna, cena je malo višja kot v Semiču.

V metliškem okraju je v nekaterih občinah (Drašiče, Radovica, Metlika) pobila 15. avgusta huda toča; kjer ni bilo toče, se dobi še precej in dobrega vina. Cena je od 40 v naprej.

V novomeškem okraju je bilo vina malo in se je zlasti v bližnji okolici Novega mesta že precej poprodalo. Dobi se pa v nekaterih krajih še dosti vina. Cena je od 32–40 v liter, boljše do 50 v.

V okolici Kostanjevice in Krškega je bila lani vsled mraza in toče bolj pičla letina. Vina se je prodalo še malo in ga je še dosti dobiti. Cena od 30 v naprej. V mokronoški okolici, izvzemši Št. Rupert, kjer je toča pobila, je tudi še nekaj vina na razpolago po zmerni ceni (okoli 40 v).

Vobče je pa vinska kupčija na Dolenjskem letos slaba. Vinski trgovci in gostilničarji so mnenja, da ni na Dolenjskem dobrega vina dobiti in beže vsi v južne kraje v Istro, kjer plačajo pogostoma vino dražje kot doma in pri tem ni nič boljše od domačega.

(Konec prih.)

Deželna zveza za tujski promet na Kranjskem.

Z gostilničarstvom v zvezi je brez dvoma v jako veliki meri tujski promet. Tujski promet se more le tam uspešno

drugače se bodo tudi pritoževali, kakor svoj čas njih plemenitaši.

Leta 1376. so dejali graščaki vojvodi Leopoldu, da nemorejo zmagovati davkov, ker imajo Ljubljanci edino pravico do prodaje domačih in tujih vin. Kratiti jim Leopold te pravice ni hotel, vendar je plemičem ustregel vsaj v toliko, da je prepovedal Ljubljancem dovažati v Ljubljano štajerska vina. S tem so bili oškodovani Štajerci, ker niso mogli spečavati svojega vina tako, kakor poprej. Da se jim nekoliko povrne škoda, je prepovedal vojvoda Leopold dovažati nekatero blago v Ptuj. Stvar bi bila s tem poravnana, ko bi se bili plemiči hoteli odpovedati vinotoču na drobno. Ker pa tega niso storili, so se združeni ljubljanski gostilničarji pritoževali venomer, ter izprosili potrditev svojih starih privilegijev zdaj od tega, zdaj od onega vojvode; to milost jim je izkazal tudi Friderik IV. leta 1488. in prepovedal vse gostilnice po kmetih, ako niso bile tam že od starih časov. Štiri leta za tem,

razvijati, kjer se nudijo v hotelih in gostilnah tujcu udobnosti. Brez dobro razvitega gostilničarstva pa ta promet ne more uspevati, bodisi da se dotični kraji odlikujejo s še tako nebeškolepimi naravnimi krasotami. Priznamo radi, da je tujski promet v veliko korist gostilničarstvu, in da so uredbe, ki pospešujejo tujski promet, vredne podpiranja od strani gostilničarskega stanu. Zato tudi vidimo, da imajo v takih korporacijah poleg zastopnikov javnih oblasti prvo besedo zastopniki gostilničarskega stanu.

Pri kranjski deželni zvezi za tujski promet se je to vprašanje premalo uvaževalo, nasprotno pa moramo zopet priznati, da so se gostilničarji premalo zanimali za to važno korporacijo.

»Deželna zveza za tujski promet na Kranjskem« se je zdaj **podeželila**. Vlada je potrdila pravila nove »Deželne zveze za tujski promet« in dovolila letni državni prispevek 10.000 K, poleg tega pa še posebej 3000 K za domovinsko varstvo (spomeniki, narodne noše, narodne šege in pesmi). Dežela bo prispevala vsaj 4000 K, mestna občina ljubljanska 2000 K, trgovaška zbornica 600 K. Glavni odbor obstoja iz 20 zastopnikov dežele, 2 ministrstva za javna dela, 2 mestne občine ljubljanske in enega trgovaške zbornice. Zastopniki dežele so gg.: dr. Janko Benedik, okrožni zdravnik na Bledu; grof I. Barbo, deželni odbornik v Ljubljani; Mihael Černe, hotelir na Bledu; Oton Grebenc, c. kr. profesor na državni obrtni šoli v Ljubljani; dr. Vinko Gregorič, deželni poslanec v Ljubljani; dr. Josip Gruden, stolni kanonik v Ljubljani; Florijan Janč, gostilničar v Radovljici; dr. Evgen Jarc, državni in deželni poslanec v Ljubljani; Josip Kenda, gostilničar v Kamniku; dr. Valentin Krisper, odvetnik v Ljubljani; Henrik Lindtner, deželni knjigovodja v Ljubljani; Ivan Markuš, hotelir v Bohinjski Bistrici; dr. Fran Papež, odvetnik v Ljubljani; Andrej Perko, jamski nadzornik v Postojni; Ivan Piber, deželni poslanec v Gorjah; Josip vit. Pogačnik, državni in deželni poslanec v Podnartu; dr. Alojzij Praunseis, zobozdravnik v Ljubljani; dr. Ivan Šusteršič, deželni glavar v Ljubljani; Hugo Werian, knez Windischgraetz, deželni poslanec; Avgustin Zajec, gostilničar v Ljubljani. — Mestna občina

leta 1492., so se mudili meščanski plemenitaški poslanci zaradi te stvari zopet na dvoru Friderika IV. Ko je zaslišal obe stranki, je razglasil pravico do vinotoča v Ljubljani in eno miljo okoli nje za pravico, ki pristojna edinole meščanom. Pravisto je določil patent od leta 1542. in dal urediti »policijski red« od leta 1552. S prepovedjo od dne 10. marca 1568. l., je zapretil deželni knez celo, da vsi, tudi bivši meščani, ki so si pridobili plemstvo in so imeli posestva po kmetih, izgube svoje plemenitaške pravice, če bi se ukvarjali z meščanskim obrtom, zlasti pa z vinotočem na drobno. Ukaz leta 1569. je veleval, naj ne dobi plemstva nihče, ako se peča z meščanskim obrtom. Vendar pa se tega ukaza, kakor se mi zdi, niso držali strogo; mnogo poplemeničenih meščanov se je kljub temu pečalo z obrtom takrat in pozneje.

(Dalje prih.)

go boljše od dolenjskega. Gorenjska nad Kranjem, pri Bledu, Radovljici in Beli peči, pije le furlanska vina. Kraji med Ljubljano in Kranjem pa uživajo le štajerska, po Savi pripeljana vina, vrhutega se vtihotaplja s štajerskim imenom tudi obilo hrvaškega vina, ki je pač mnogo boljše, nego dolenjsko; nasprotno pa ne gre domačega vina čez mejo na tuje niti 100 veder.

Tako so tožili plemiči koncem 17. stoletja, toda take tožbe so se čule tudi že tristo let poprej.

Iz navedenega se vidi, da naše dolenjsko vino ni slovelo že pred tolikimi stoletji zunaj dežele, temveč da je bilo priljubljeno le doma, zlasti v Ljubljani, kakor je še dandanes. Vendar se zadnja leta opaza, da se je konsum »čevčka« ogromno znižal; naši vinopivci pijo dandanes rajši belo vino. Ako ostane tako, bodo pač naši dolenjski vinorejci primorani s tem računati in pridelovati večinoma belo vino,

Ljubljanska delegira v odbor občinska svetnika gg. Ubalda pl. Trnkoczyja in Jan. Ružička; trgovska zbornica pa g. Jeana Schreya. — Zastopnika ministrstva za javna dela sta gg.: dvorni svetnik Zotter in sekcijski svetnik Wetschl. Dosedanja »Zveza za tujski promet« se razdruži in prepusti vse svoje imetje, nad 13.000 K, novi deželni zvezi.

O ustanovnem zborovanju nove deželne zveze za tujski promet se nam poroča:

Dne 7. januarja t. l. se je v deželnem dvorcu ob navzočnosti glavnih odbornikov in zastopnikov raznih korporacij izvršilo ustanovno zborovanje nove »Deželne zveze za tujski promet in turizmo na Kranjskem in centrale za domovinsko varstvo.« Zborovanje je otvoril deželni glavar dr. Ivan Šusteršič, ki je v daljšem nagovoru najprej pozdravil zborovalce, v prvi vrsti deželnega predsednika ekselence g. barona Schwarza in zastopnika ministrstva za javna dela ministerijalnega podtajnika dr. Liszniewskega. Poudarjal je posebne zasluge deželnega predsednika, dalje načelnika oddelka za tujski promet v ministrstvu za javna dela sekcijskega svetnika barona Wetschla. Spominjal se je nato s toplimi besedami zaslug mož, ki so dosedaj vodili gibanje v povzdigo tujkega prometa, predvsem dr. Valentina Krisperja kot dušo tega gibanja, kateremu se je zlasti zahvaliti, da prevzame dežela imetje dosedanje »Deželne zveze za tujski promet« z izdatnim aktivom, potem pa ostalih voditeljev te zveze, posebno dr. Papeža in deželnega knjigovodjo Henrika Lindtnerja. A vse to delo se je dosedaj izvršilo na podlagi zasebnega društva, dočim se s podeželenjem zveze cela organizacija postavi na temelj javnega deželnega zavoda. Da je podeželenje postalo mogoče, za to gre v obilni meri zahvala ministrstvu za javna dela, zlasti osebni inicijativi ministra dr. Trnka in pa c. kr. deželni vladi in pa tudi osebno ekselenci baronu Schwarzu. Očrtajoč po glavnih potezah delokrog nove »Deželne zveze«, ki je urejena po načelih deželnega obrtno-pospeševalnega urada, je omenjal deželni glavar dalje, da bo razširjeni delokrog obsegal zlasti in kot eno najvažnejših točk, tudi dosedaj v deželi precej zanemarjeno domovinsko varstvo, ki se bo odslej gojilo sistematično. Tudi v tem oziru se je doslej največ storilo od strani dosedanje »Zveze za tujski promet«. Inicijativo za ustanovitev tega samostojnega odseka za domovinsko varstvo je dal minister ekselence dr. Trnka, ki je tudi priporočal, da se administrativno priklapi prometni zvezi. Dosedanji odbor je le steber nove organizacije in se bo v kratkem izvolila cela vrsta svetovalcev, izvedencev in zaupnikov po celi deželi. — Koncem izvajanja deželnega glavarja so zaklicali zborovalci na njegov poziv navdušeno trikratni »Živio Njega Veličanstvu presvitlemu cesarju!« — K besedi se je nato oglašil deželni predsednik ekselence baron Schwarz. Spominjal se je zaslug sedanje »Zveze za tujski promet« in zlasti prvoboritelja dr. Krisperja, ter izrekel obenem zahvalo deželnemu zastopstvu, da je, po prizadevanju deželnega glavarja vzelo zadevo pod svoje krilo. Deželna vlada da bo stremljenja »Deželne zveze« vsikdar dragevolje podpirala.

Ministerijalni podtajnik dr. Liszniewski je pozdravil v imenu ministrstva za javna dela zborovalce, poudarjal zaslugo ekselence barona Schwarza, deželnega glavarja dr. Ivana Šusteršiča in dr. Krisperja za povzdigo tujkega prometa na Kranjskem in želel stremljenju nove zveze najboljši uspeh.

K prvi točki dnevnega reda »Volitev predsedništva in odsekov« se je oglašil gosp. dr. Krisper. Spominjal se je izrednih zaslug, ki si jih je z neumornim delom in trudom ter velikim svojim vplivom pridobil za dosedanje zvezo za tujski promet in za tozadevno gibanje sploh, dež. glavar dr. Ivan Šusteršič, kateremu gre tudi v prvi vrsti hvala, da so se temu gibanju, četudi po večletnih pogajanjih, odprla vrata deželnega dvorca. Govornik je predlagal, da se dr. Ivan Šusteršič z vzklikom izvoli za predsednika organizacije.

Predlog se je sprejel s splošnim odobravanjem in deželni glavar je izjavil, da sprejme to mesto.

Za podpredsednika sta bila izvoljena kanonik profesor dr. Gruden in dr. Praunseis; za blagajnika deželni knjigovodja Lindtner; za reviz. dr. Benedik in Ubald pl. Trnkoczy; kot člani ravnateljstva pa dr. Papež, dr. Gregorič, dr. Krisper in H. Lindtner.

V odbor »centralnega mesta za domovinsko varstvo« so bili izvoljeni: prof. Grebenc, kanonik prof. dr. Gruden, državni in deželni poslanec prof. Jarc.

Po predlogu deželnega glavarja dr. Šusteršiča se dalje soglasno izvolita, in sicer kot predsednik temu odseku kanonik prof. dr. Gruden in kot posebni častni predsednik član gosposke zbornice in graščak knez Hugo Werand Windischgratz. K točki »Slučajnosti« je prvi povzel besedo dr. Krisper, kateri je v daljšem, temeljitim strokovnem govoru opisoval delovanje stare deželne Zveze za tujski promet in označeval smeri, ki naj bi bile vodilne novi »Deželni zvezi«. Spominjal se je hvaležno dobrohotnosti, katero je stara zveza vedno našla pri ministrstvu za javna dela, zlasti tudi pri referentu sekcij-skem svetniku baronu Wetschlu in dalje dobrohotnosti deželne vlade, osobito neprecenljivih zaslug deželnega predsednika ekselence barona Schwarza in tudi naklonjenosti referenta vladnega svetnika dr. Praxmarerja. Hvaležen je govornik referentu deželnega odbora grofu Barbotu, ki se je potegoval za podeželenje zveze in pospeševal zlasti zimski šport, nadalje trgovski in obrtni zbornici, mestni občini ljubljanski, osobito njenemu odposlancu gosp. Ubaldu pl. Trnkoczyju, potem duhovščini po deželi, deželnemu poslancu Ivanu Pibru in dr. Benediku.

Odbornik gosp. Avguštin Zajec je v imenu gostilničarjev toplo pozdravil novo organizacijo, želeč, da bi Zveza posvečala svojo pozornost tudi gostilničarstvu, osobito v letoviških in da bi bila naklonjena tudi doslej zanemarijeni Dolenjski, kjer naj bi kolikor mogoče pospeševala uresničenje železnice Novo mesto-Brežice in morda kar mogoče tudi storila za povzdigo šmarjeških toplic. Končno je prosil še za pospeševanje strokovnega lista, ki ga bo izdajala sedaj gostilničarska zveza.

Kanonik prof. dr. Gruden je obširno in strokovno pojasnjeval pomen in važnost zgodovinskega varstva na polju do-

mače obrti, domačih umetnin, glasbe, stavbarstva in drugih panog umetnosti in važnost njih poživljenja.

Končno so se sklenila provizorična navodila za prvo poslovanje organizacije. Ravnateljstvo zveze in odsek za domovinsko varstvo naj v teku štirih mesecev predloži akcijski program. Potem se skliče zopet glavni odbor, volijo nadaljni odseki in izvolijo svetovalci, izvedenci in zaupniki.

Dr. Krisper je omenjal na izvajanja člana Zajca, da se je na gostilničarstvo pri sestavi odbora zelo oziralo, in da se kasneje izvoli morebiti tudi poseben »Gostilničarski odsek«. Končno je izrekel še zahvalo za podpiranje teženj v povzdigo tujkega prometa postojnski jamski komisiji in prosil navzočega ravnatelja Perkota, da jej to sporoči, s prošnjo, da tudi nadalje pospešuje to stremljenje.

Deželni glavar je ob pol 12. zaključil zborovanje z željo, da bi započeta akcija rodila obilo dobrih sadov v blagor ožji in širši domovini.

To želi tudi gostilničarstvo cele Kranjske!

Deželna zveza kranjskih obrtnih zadrug.

V posvetovalnici mestnega magistrata ljubljanskega se je dne 12. januarja vršil redni občni zbor »Deželne zveze kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani«. Načelnik g. Engelbert Franchetti je pozdravil vse navzoče, v prvi vrsti državnega in deželnega poslanca gosp. dr. Vladimira Ravniharja, zastopnika mestnega magistrata gosp. dr. Berceta in zadrugnega instruktora gosp. Henrika Stejsko. Zelo številno so prišli na občni zbor zunanji zastopniki. Društvo je imelo leta 1913. štiri odboreve seje, 1 reden in 1 slavnosten občni zbor povodom 10letnice društva ter en časten večer. Rešilo je 182 dopisov in vlog. Posredovalnica za vajence je izposlovala 72 obrtnikom 67 vajencev. Posredovala pa je Zveza tudi 14 pomočnikom delo, in sicer 4 kleparjem, 4 ključavničarjem, 2 fotografoma in 2 mizarjema. Načelnik se je udeležil raznih zadrugnih občnih zborov in odborovih sej in sej obrtnega sveta. Mestni magistrat ni dovolil Zvezi zaprosene podpore, to pa samo vsled pritožbe dveh občinskih svetnikov. Trgovska in obrtniška zbornica je dovolila Zvezi podporo 200 kron, za 50 kron več, kakor je bilo prvotno v združenih odsekih sklenjeno. Govor gosp. Stareta povodom desetletnice Zveze je imel za posledico, da ga ravnateljstvo tržaške zavarovalnice sodno zasleduje, imel pa je tudi dobri uspehi, da je začela zavarovalnica dopisovati slovenskim strankam v slovenskem jeziku. Kadar bo ustanovila v Ljubljani svojo podružnico, je namen Zveze dosežen. Drugega namena tudi govor gosp. Stareta ni imel. Zadevo je vzel v roke bivši poslanec trgovske in obrtniške zbornice gosp. dr. Novak. Načelnik naznani nato, da je čestital v imenu Zveze ministerijalnemu svetniku Haasu povodom njegovega odlikovanja, za kar se je ta pismeno zahvalil. Sklene se nato resolucija, ki zahteva, da naj preneha deželna vlada z izpregledanjem dokaza usposobljenosti. Gosp. poslanca dr. Ravniharja naprosi Zveza, da naj v deželnem zboru predlaga zakon o vzdrževanju

obrti nadalevalnih šol. Zveza ima izdelan poslovni red in hišni red za vajeniška zavetišča, oziroma vajeniške dome, ki je zadrugam, ki se za to zanimajo, na razpolago. Zapisnik zadnje seje se odobri. Izvoljeni so bili nato v odbor gg. Franchetti Engelbert (načelnik), Kos Ivan, Kunstek Fran, Kavčič Fran, Škafar Fran, Stare Fran Ksaver, Jeločnik Fran (podnačelnik), Kukman Fran, Valentič Mate, Zajec Avgust (tajnik), Zwölf Ivan in Bajcer Ivan; za namestnike pa gg.: Narod Josip, Dolničar Matija, Škof Ida, Pasecky Maks, Rabuza Fran in Rogelj Lovro. V obrtni svet c. kr. trgovskega ministrstva je bil izvoljen za petletno dobo od leta 1914. do leta 1918. gosp. Franchetti. Vsled smrti poslanca dr. Žitnika je izpraznjeno mesto zastopnika v obrtnopospeševalnem svetu c. kr. ministrstva za javna dela. Zveza sklene, naprositi ministrstvo, da imenuje v ta svet nekega obrtnika s Kranjskega. Prišlo je na razgovor še več obrtniških vprašanj ter je bila končno sklenjena resolucija, ki pozivlja deželno vlado, da naj vpliva na okrajna glavarstva, da hitreje rešijo vloge zadrug in da se bolj ozirajo na njih želje in predloge.

Po občnem zboru so se sestali člani k prijateljskemu razgovoru v gostilni pri Kavčiču na Privozu. Razgovor se je bavil z različnimi obrtnimi in združnimi zadevami.

Obrtno pravice in predpisi.

Zvišanje davka od žganja in s tem zvišanjem združeni naknadni davek od žganja. S 1. februarjem t. l. se zviša, kakor je pričakovati, dosednji davek od žganja, ki znaša kot narejina in potrošnina po nižjem stavku 90 h od litra alkohola, kot potrošnina po višjem stavku pa 1 K 10 h od litra alkohola, za 50 h od litra alkohola, tako, da bodo znašali označeni stavki od tega dne dalje 1 K 40 h, odnosno 1 K 60 h od litra alkohola. To zvišanje se vpelje pod imenom »doklada k davku od žganja«. Povodom tega zvišanja nastopi dolžnost, doplačati od vseh zalog žganih opojnih tekočin, ki se bodo nahajale dne 1. februarja 1914 v prostem prometu, naknadni davek od žganja v znesku 50 h od litra alkohola. Izvzete od naknadnega obdačenja bodo samo zaloge, ki ne presegajo deset litrov alkohola, če se te nahajajo v posesti obrtnih strank, ki posredujejo promet z žganimi opojnimi tekočinami, in pet litrov alkohola, če se te nahajajo v posesti privatnih strank. Stranke bodo morale najkasneje dne 3. februarja 1914 svoje naknadnemu obdačenju podvržene zaloge žganih opojnih tekočin naznaniti, poslužujoč se za to uradnih tiskovin, ki se bodo oddajale strankam brezplačno pri vseh c. kr. davčnih uradih in pri vseh c. kr. oddelkih (ekspoziturah) finančne straže, v dveh izvodih onemu oddelku finančne straže, v čigar okolišju se hrani zaloga. V ostalem veljajo za naznanjevanje zalog žganih opojnih tekočin v splošnem enake določbe, kakor so bile razglašene povodom zvišanja žganjarine v letu 1901. z odlokom c. kr. finančnega ministrstva z dne 13. julija 1901, drž. zak. št. 105. Te natančnejše določbe se bodo še javno razglasile in se interesenti za sedaj samo opozarjajo, da se dobe tiskovine za omenjene prijave žganih opojnih tekočin že sedaj pri vseh c. kr. davč-

nih uradih in pri vseh c. kr. oddelkih (ekspoziturah) finančne straže in da je tem organom naročeno, da postrežejo interesentom na zahtevo že sedaj brezplačno s temi tiskovinami.

Novi davki. Poleg zvišanja davka na žganje stopi s 1. februarjem tudi zvišanje osebnodohodninskega davka in uvedba drugih davkov v veljavo. V prihodnjih številkah bomo o tem obširneje poročali.

Mnenja o gostilničarskih in krčmarških zadevah. V zmislu §§ 18., 20. in 116. obrtnega reda ima pristojna zadruga pravico priziva proti podelitvi koncesije, oziroma zoper dovolitev prenosa gostilniške koncesije le tedaj, ako zadruga odda svoje odklanjajoče mnenje pravočasno — torej tekom v § 18. določenega roka najdalje 14 dni, oziroma treh tednov. Za presojo prizivne legitimacije zadruga je zato potrebno, da se brezdvomno ustanovi, kateri dan se je poziv obrtne oblasti za oddajo mnenja zadrugi dostavil in kateri dan se je združno mnenje oddalo obrtni oblasti. Ta okolnost in njen pomen za interese strank se doslej ni vedno primerno vpošteval. Trgovsko ministrstvo je sedaj ukazalo obrtnim oblastim, naj se poziv za oddajo mnenja vroči le proti dostavnici in da se dan, ko dospe združno mnenje, po aktih določi.

Nedopustnost preklica, ako se je obrtni oblasti naznanil opust obrta. Po § 144. obrtnega reda stopi odložitev obrtne koncesije z istim dnem v veljavo, s katerim se to naznani ustmeno pri obrtni oblasti, oziroma z onim dnem, ko pride pismena izjava v roke obrtni oblasti. Napačno je tedaj domnevanje, da se ta izjava lahko še tako dolgo prekličie, dokler obrtna oblast ne reši tozadevne vloge. Besedilo postave se more le tako tolmačiti, da je hotel postavodajalec izključiti vsakršen dvom in je opustitvi obrta prisoditi v istem trenutku pravnomočnost, ko o tem izve obrtna oblast. S tem je pa tudi izrečeno, da izgubi istočasno stranka vsako pravico do dotlej izvrševanega obrta. Ako je bila opustitev obrta pogojno naznanjena, ima obrtnik še vedno možnost s koncesijo razpolagati, ako se ni podelila koncesija oni osebi, katero je obrtnik v svoji vlogi imenoval. Vendar je vezan na svojo izjavo napram obrtni oblasti in je popolnoma brezpomembno, kdaj dobi rešitev te oblasti.

Stanovske novice.

Spremembe v gostilničarskem obrtu v Ljubljani. Mestni občinski svet je v seji dne 13. t. m. odklonil te-le prošnje: Prošnjo Antona Deghengija za razširjenje gostilničarske koncesije, prošnjo I. Chalupnika za razširjenje gostilničarske koncesije in prošnjo Nikolaja Novakovića za podelitev gostilničarske koncesije, ki jo odstopijo mladoletni otroci Ane Dežmanove; ugodil pa je tem-le prošnjam: prošnji Ivana Kosnika za podelitev gostilničarske koncesije, ki mu jo odstopi Franja Sokličeva, prošnji Ivana Kmeta za podelitev gostilničarske koncesije, ki je postala prosta vsled Ahlinove smrti, prošnji Josipine Čarmanove za podelitev gostilničarske koncesije po pokojni Gressljevi in prošnji Marije Kolarjeve za prenos gostilničarske koncesije iz Stritarjeve ulice št. 7 na Sv. Petra cesto št. 85.

Uveljavljanje sklepov drugega državnega zborovanja gostilničarskih združnih zvez v Trstu. Dne 16. decembra 1913 se je na Dunaju sešel predsedstveni odbor državne zveze avstrijskih gostilničarskih združnih zvez, da formulira zahteve avstrijskega gostilničarstva in jih predloži kompetentnim ministrstvom (trgovinskemu, justičnemu in ministrstvu za javna dela). Deputacija je obstajala iz predsednika Penza in zastopnikov Češke, Zgor. Avstrijske, Štajerske, Šlezije, Galicije, Solnograške, Primorske in Kranjske. Našo »Zvezo« je zastopal načelnik ljubljanske gostilničarske zadruge Franc Kavčič. Vloga obsega nič manj kot 14 točk, med njimi so stare in nujne zahteve, na katere se še doslej ni oziralo. Najvažnejše so: koncesijoniranje trgovine s pivom v steklenicah, uvedba sposobnostnega dokaza, izprememba meroskusnega zakona, zakonito uravnanje dobavnih pogodb za pivo in pivovarnarskih kartelov, uravnanje domačih trafik in zapiranje gostiln na deželi, reforma užitnine na vino itd. Vloga se zaključuje z besedami:

»Predsedstvo državne zveze avstrijskih gostilničarskih združnih zvez predlaga trgovinskemu ministrstvu te želje gostilničarjev v zavesti, da so izpolnive in sposobne odpomoci sedanjemu neznosnemu položaju avstrijskega gostilniškega obrta. Gostilničarski obrt sega nazaj v prve začetke kulture in se ga lahko smatra kot preizkusni kamen kakega naroda ali časa. Gostilničarski stan je posredovalec, po katerem občuje država s stotisoči tujcev, ki jo obiščejo in gotovo se kaka dežela v inozemstvu presoja tudi po njenih gostilnah. Iz tega nastane pa brez dvoma državni upravi prav posebna dolžnost, da z vsemi silami pospešuje gostilničarski obrt; to ni samo dolžnost, ki jo mora čutiti država za podpiranje vsakega obrtnika, ampak tudi prav posebna obveznost, ki izhaja iz spoznanja, da je cvetoč gostilničarski obrt v stanu privabiti silen dotok tujcev, ki more skupno narodno gospodarstvo države povzdigniti.«

Deputacija je bila zelo prijazno sprejeta in se ji je zagotovila čim najmožnejša izpolnitev njenih želj.

Akcija proti prisilnim zakupodajam gostilniških koncesij. Severnočeška »Zveza gostilničarjev« je predložila predsedstvu državne zbornice naslednjo peticijo: Velika pravna negotovost, ki vlada v avstrijski obrtni zakonodaji, se posebno kaže pri prisilni zakupodaji obrtov. Dočim sodne oblasti enkrat eksekutivno zakupodajo gostilniških koncesij izrečejo kot nepostavno, izdajo druge sodne oblasti zopet razsodbe, vsled katerih se gostilne lahko prisilnim potom dajo v zakup. Pred kratkim je najvišji sodni dvor izrekel zakupodajo koncesije za dopustno. S to razsodbo so se mešetarjenju s koncesijami odprla vrata in okna in gostilničarju se je odvzela njegova osebna stanovska pravica, ki je pač podlaga za njegovo pridobitno delovanje. Zato je nujno potrebno, da se to nevzdržljivo pravno stanje stalno odpravi. Zveza zato zahteva, da bi visoka zbornica zakonitim potom določila, da obrtnih pravic, zlasti gostilničarskoobrtnih pravic, ni smatrati kot pravice, ki stoje v zasebnopravnem prometu in se torej tudi ne morejo v zakup dati. Eksekutivna prodaja in prisilni prenos obrtnih pravic naj se izreče kot nedopusten in dokončno ustanovi, da je

obrtne pravice smatrati kot čisto osebne javne pravice, ki ne spadajo niti v zapuščinsko premoženje, niti v konkurzno maso. Vlada naj torej predloži načrt zakona, v katerem naj se izpremeni izvršilni red, oziroma odpravi prisilna uprava in zakupodaja obrtnih koncesij.

Zadružne objave.

Zadruga gostilničarjev v Kranju.

Zadruga je dobila od c. kr. okrajnega glavarstva v Kranju naslednji razglas:

»Slabe posledice alkoholizma v socialnem, zdravstvenem in gospodarskem oziru, množeče se od dne do dne, dajejo okrajnemu glavarstvu povod, omejiti žganjetoč še bolj nego je bilo to ustanovljeno s tukajšnjima naredbama z dne 25. avgusta 1910 št. 19.911, in 8. novembra 1911 št. 25.308, obenem pa se določajo z ozirom na posebne krajevne razmere in vpoštevši koristi tujkega prometa in turisticke, nekatere izjeme od dosedanje brezpogojne prepovedi žganjetoča ob gotovih časih.

V naslednjem navedene naredbe, izdane na podlagi § 54, točka 2. obrt. zakona z dne 15. marca 1883, drž. zak. št. 39, po katerem je politična oblast upravičena in obvezana gostilničarske in krčmarske obrti v obrtniškem in policijskem oziru urejevati, stopijo v veljavo 1. januarja t. l.

1. V vseh krajih političnega okraja Kranj, izvemši mesti Kranj in Škofja Loka, ter trga Tržič in Železniki, je sploh prepovedano žganje točiti in sicer tako gostilničarjem kakor tudi vsem drugim obrtnikom, brez izjeme, ob sobotah in dnevih pred prazniki od 5. ure popoldne do 5. ure zjutraj prihodnjega ponedeljka, oziroma onega dne, ki sledi prazniku. Prepovedan je tedaj žganjetoč odslej naprej ne samo ob nedeljah in praznikih dopoldne, ampak ob nedeljah in praznikih cel dan do 5. ure zjutraj prihodnjega dne, vrh tega pa tudi že od 5. ure popoldne naprej ob sobotah in dnevih pred prazniki.

2. Ta prepoved velja tudi za Kranj, Škofjo Loko, Tržič in Železniki, a z izjemo, da je dovoljeno v teh štirih krajih onim obrtnikom, ki imajo koncesijo za žganjetoč, točiti ob nedeljah in praznikih od 7. ure zjutraj do 10. ure dopoldne žganje boljše kakovosti in sicer: konjak, brinovec, slivovec, sadjevec in rum.

3. V onih kavarnah in slaščičarnah v Kranju, Škofji Loki in Tržiču, ki imajo pravico žganjetoča, se sme v pod 1. navedenih prepovedanih časih točiti le konjak, brinjevec, slivovec, sadjevec, rum v čaju in likerje. Vsake druge vrste žganja in žganih opojnih pijač točiti pa je prepovedano tudi po kavarnah in slaščičarnah ob izvzetih časih.

5. V onih krajih pa, kamor zahajajo izletniki in turisti, smejo gostilničarji, a le ti, tedaj nikakor ne tudi drugi z žganjetočem se pečajoči obrtniki, došlim tujcem, torej izključno izletnikom in turistom, v svrhu okrepčila nuditi konjak, brinjevec, slivovec, rum s čajem in likerje.

Prestopki te naredbe se bodo kaznovali v zmislu § 131. obrt. zakona z denarnimi globami do 1000 kron ali z zaporom do treh mesecev, in slučajno tudi z odvzetbo obrtne pravice.

Žitnik l. r.

Ta razglas daje zadruga v splošno vednost svojim članom. Zadruga bo na ta

razglas vložila prošnjo, da naj se ta precej strogi ukaz, ki zelo občutno omejuje izvrševanje podeljenih pravic, ublaži v toliko, da bi tudi gostilničarji izven mest in trgov smeli prodajati boljše žganje ob nedeljah in praznikih vsaj od 7. do 10. ure dopoldne, tako, kakor to dovoljuje ukaz v točki 2. za trge in mesta. To pa radi tega, ker je mnogo kmetskega delavstva navajeno imeti ob nedeljah in praznikih le čašico žganja za zajutrak, ker nima sredstev, da si kupi za zajutrak druge dražje hrane. Je tedaj nujna potreba, da obrtna oblast zavedi v tem zmislu ustreže.

Zadruga v Mokronogu: Člani mokronoške gostilničarsko-mesarske zadruge se opozarjajo tem potom, da plačajo zaostalo članarino, da ne bo treba zadruzi strožje postopati. Člani naj blagovolijo pomisliti, da zadruga le tedaj lahko uspešno deluje, če člani svoje dolžnosti izpolnijo. Storite svoje dolžnosti!

Odbor.

Razno.

* Odkod pride beseda »restavrant«?

Da izhaja ta beseda iz francoščine, je splošno znano, vendar da je ta beseda pomenila v prejšnjih časih vse kaj drugega kakor gostilno, bo le malokomu znano. Prvotno je pomenila beseda »restavrant« okrepčujočo juho. Potem je bila neka jed, ki je slovela pod imenom »restavrant divin«. Ta je obstojala iz drobno sesekanega govejega in telečjega mesa, zabeljenega z grozdem iz Damaska, in suhimi rožami. V 18. stoletju je neki zdravnik to jed reformiral na ta način, da je pitano perutnino kuhal v aromatični in z različnimi začimbami napolnjeni vodi. Njegov recept je imel velik uspeh in leta 1766. je prebrisan človek otvoril podjetje, ki je samo to jed prodajalo. Na vratih je imelo napis »Prodaja restavrantov«. Seveda je nastalo kmalu več konkurenčnih podjetij, ki so prodajala »restavrance«. Vsled tega se je teh prodajalen sčasoma prišlo ime restavrant, kakor ga še danes rabimo.

*** Produkcija in konzum vina.** Vina proizvaja Francoska 51 milijonov hl, Italija 33 milj. hl, Španija 17 milj. hl, Avstro-Ogrska 7-8 milj. hl, Nemčija 3-9 milj. hl, Rusija 2-8 milj. hl, Združene države 1-4 milj. hektolitrov, Grška 1-3 milj. hl, Švica 1-2 milj. hl. V konsumu dosega tudi Francoska rekord, ker pride na glavo 126 litrov; dalje sledi Italija 120 l, Grška 109-5 l, Španija 95 l, Švica 71-2 l, Avstro-Ogrska 20 l, Nemčija 6-2 l, Ruska 3-3 l, Angleška 1-8 l, Združene države 1-4 l.

Šport.

Zimski šport v Bohinju. Po več letih imamo trajen, visok sneg in mraz. Zimski športi, ki se nekaj sezon sploh niso mogli gojiti, imajo letos najlepše čase. Drsanje, sankanje in smučanje zabava zopet tisoče ljudi in jim utrjuje zdravje, jekleni mišice in krepi živce. Zlasti v Bohinju je zimski šport letos na vrhuncu. »Deželna zveza za tujski promet na Kranjskem« je poskrbela za razne prilagoditve in komoditete, ki privabljajo športnike s Kranjskega, iz Trsta in Gorice v prekrasno Bohinjsko dolino. Ob nedeljah in praznikih prihajajo posebni športni vlaki, ki pripeljejo vselej

več sto sankarjev in smučarjev. Hoteli so navadno že v soboto zvečer vsi zasedeni. Na sankališču »Belvedere« se zbere po 200 in več sankarjev z različnimi modernimi sanmi. Videti je ondi pristne zimske športne trese, dame v raznobarnih sviterjih in športnih hlačah ter veliko število smučarjev v najmodernejših krojih. Na Ravneh se vrše dirke smučarjev pod strokovnim nadzorstvom. Minulo nedeljo je tekmovalo devet najboljših smučarjev; trije zmaganci so bili obdarovani. Za smučski šport deluje kot učitelj slovenski turistični pisatelj gospod Rudolf Badiura.

V Bohinju je sedaj sploh živahno. »Deželna zveza za tujski promet« je priredila smučarske (»ski«) - tečaje za začetnike in za izvežbanejši smučarje pod vodstvom poročnika Julija Ringla. Tečajev se udeležujejo dame in gospodje, ki prebivajo po hotelih v Bohinjski Bistrici. Meseca januarja in februarja se prirede tekme za smučanje in sankarje. V Bohinju je v sedanji krasni zimi veselo in glasno, kakor bi bila letna sezona na vrhuncu. Čisti, kakor kristal jasni zrak, zimsko sinje nebo, naše veličastne gore v snežnem hermelinu kakor okameneli kralji, nad vsem pa divno solnce, daje Bohinju prelestno vabljivost. Tam vidiš, kako čarokrasna je slovenska domovina. — Na Bledu je jezero zamrznilo, toda pokriva ga še sneg, ki se bo moral odmetati. — V Lancovem pri Radovljici je dobro sankališče, toda zdi se nam, da ga občina, ki pobira od sankarjev pristojbino, premalo drži v redu. — Tudi v Ljubljani je zimska športna sezona na vrhuncu. Prekrasen led in lepo sankališče v Tivolskem gozdu privablja čim dalje več prijateljev v krasno naravo. »Ljubljanski športni klub« priredi to nedeljo tekmovalno sankanje, ki bo, kakor kažejo prijave, prav dobro obiskano. Če je tako lepa zima, bo najbrže tudi lepo poletje, česar se gostilničarji najbolj veselimo.

Najstarejša domača zlatarska tvrdka!
25 let ni jubilej obstoja leta 1914.

Raznovrstna zaloga vseh
zlatarskih predmetov in ur.

Ure z lastno znamko

»Tup«.

Popravila in nova dela ter
poročne prstane izdelujem

* v lastni delavnici *

z električnim obratom.

Najnižje cene. Vestna in točna
posrežba. Cenovnik na zahtev.

Lud. Černe

juvelir, trgovec z urami ter zapris. sodni cenilec.

Ljubljana, Wolfova ulica 3.

Kavarna 'Central'

poletje jubilejnega mosta

vsak dan

KONCERT.

Vso noč odprta.

Štefan Miholič, kavarar.

Zaloga stekla, porcelana in svetiljk

Fr. Kolmann

v Ljubljani

dovoli gostilničarjem in kavararjem pri večji naročbi izdatno znižane cene.

Anton Bajec
cvetlični salon
Pod Trančo 2
vrtinarija
Tržaška cesta 34
v Ljubljani.

Najboljše ogrske salame,

fino, sočno šunko (gnjat), kranjske klobase, prekajeno meso, slanino s papriko, najboljši pristni emendolski sir ter sladko čajno surovo maslo

priporoča trdka

J. Buzzolini

Ljubljana, Stritarjeva ulica.

Vsakdanje pošiljatve od najmanjše do največje množine po najnižji ceni.

**Vinska trgovina
in restavracija
Peter Stepič**

Spodnja Šiška šte. 256

priporoča p. n. gostilničarjem svojo veliko zalogo zajamčeno naravnih vin iz dolenskih, goriških, istrskih in štajerskih vinskih gor.

Telefon št. 262.

Pivovarna **Reininghaus** — **Steinfeld** priporočata svoja najboljša piva, kakor:

Gradec — Puntigam Pivovarna

varčno carsko, vlečano in bavarsko v sodcih in steklenicah.

Specijaliteta **Reininghausovo dvojno sladno pivo „St. Peter“** v originalnih steklenicah.

Glavno zastopstvo pivovarn **Reininghaus in Puntigam**

Telefon št. 90. v Ljubljani, Martinova cesta 28. Telefon št. 90.

Deset zapovedi za kmeta in deset zapovedi za zdravje dobi zastonj in poštne prosto vsak gostilničar v poljubnem številu za razdelitev med kmete.

Treba le dopisnice z naslovom: Ub. pl. Trnkoczy, lekarna, Ljubljana.

Štampilje

vseh vrst za urade, društva, gostilničarje itd.

ANTON ČERNE

graver in izdelovatelj kavčukovih štampilj

— LJUBLJANA —

Stari trg šte. 20.

Ceniki franko.

40 letni uspeh, ki ga potrjujejo na tisoče priznanj.

Želodčna tinktura

lekarnarja Piccolija v Ljubljani

krepi želodec, pospešuje prebavo in je odvajalna.

1 stekleničica velja 20 vin.

Naročila sprejema lekarna **G. Piccoli, Ljubljana.**

A. Zankl sinovi

tvornica barv, lakov in firnežev

— Ljubljana —

priporoča

oljnate, suhe, emajlne in fassadne barve, firnež kranjski, laki, mavec (Gyps), olje za pode in stroje, karbolinej, čopiči itd.

Ceniki zastonj.

Vinska trgovina Alojzij Zajec v Spod. Šiški pri Ljubljani

priporoča cenj. gostilničarjem in zasebnikom svoja priznana najboljša vina kot: dolenska, štajerska, goriška ter istrsko belo in črno po znižanih cenah.

Postrežba točna in zanesljiva.

Dalje priporoča p. n. občinstvu hotel „Bellevue“ pri Ljubljani, ki ima krasno opremljene sobe z vsem komfortom za prenočišče tujcev in za letoviščarje. V restavraciji se točijo najfinejša stara vina. Izborna kuhinja. Kava vedno na razpolago. Najlepši razgled na Ljubljano in okolico. Svež zrak in krasni izprehodi po tivolskem gozdu.

Obenem se priporoča cenj. letoviščarjem hotel „Stol“ na Blejski Dobravi poleg postaje Dobrava med Jesenicami in Bledom. Krasno opremljene sobe za cele družine in posameznike. Dobra restavracija s fino kuhinjo in dobriimi starimi vini ter kegljiščem in lepim senčnatim vrtom. Cene primerne. Lep izprehod do krasnega Vintgarja 1/4 ure.

Gričar & Meiač

v Ljubljani, Prešernova ulica šte. 9

priporočata

v veliki izbiri in po najnižji ceni

obleke za gospode in dečke, površnike za gospode in dečke, obleke za otroke, žakete za dame, paleta za dame, plašče za deklice itd. itd.

Nepremočljive pelerine iz lodna ali velblodje dlake (Kamelhaar) v vseh velikostih.

Pivovarna „UNION“ v Ljubljani
(Spodnja Šiška)

priporoča svoje izborne izdelke, kakor:

marčno, dvojno marčno in izvozno pivo v sodčkih in steklenicah.

Dobé se tudi tropine in sladne cime, ki so kot živinska krma zelo priporočljive.

Zimski šport v Bohinju
je **otvorjen.**

V Bohinjski Bistrici sanjkanje na sankalšču Belvedere, drsališče v Danici, smučski šport, slitaža do jezera. Športni vlaki z znižanimi cenami na progi Trst Gorica Bohinjska Bistrica—Bled. Znižani športni vozni listki za nedelje in praznike za proge Ljubljana—Jesenice, Bohinjska Bistrica, Trst Gorica—Jesenice pri deželni zvezah, za tujski prof v Ljubljani, Trstu in Gorici.

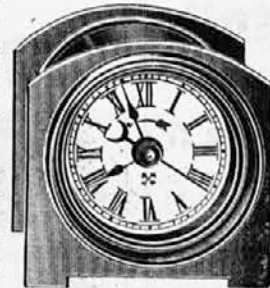
Oficijalna brzojavna vremenska poročila vsak dan pred nedeljo in praznikom v Ljubljani v Tourist-Office, v trgovini Magdič, Kleinmayr & Bamberg, F. M. Regorschek, v Kranju: na kolodvoru.

Podrobna pojasnila v Tourist-Office v Ljubljani, Miklošičeva cesta šte. 6.

Hoteli v Bohinjski Bistrici: Rodica, Markeš, Triglav, Pošta, Mencinger, Bevc. — Več drugih gostiln. Bufet na sankalšču Belvedere.

Žepne „Union“ ure, stenske ure z bitjem, okrogle gostilniške ure, budilke z znamko F. Čuden, stenske ure s peresnim navijanjem ali z uteži, kuhinjske ure.

Zlati ali double uhani, prstani, collier zavratne verižice, lorgnon dolge verižice, zlate, srebrne verižice za gospode, manšetni gumbi.

Najnovejši razni predmeti iz pravega in kina-srebra. „Berndorf“ namizno orodje.

F. ČUDEN

Ljubljana 30

samo Prešernova ulica 1.

Cenik s koledarjem 1914 poštne prosto.

Za vsako gostilno je potrebno, da ima naročen

„Slovenski Ilustrovani Tednik“

Ker je velezanimiv zabaven in poučen list s slikami, ga vsakdo rad v roke vzame. Naročite ga torej takoj! — Izhaja v Ljubljani in stane za četrt leta le 250 K. — Izdatek za „Slov. Ilustrovani Tednik“ se vam stotero izplača, ker se bo gostom zelo priljubil.

Ustanovljena 1. 1818.

Ustanovljena 1. 1818.

PIVOVARNA MENGEŠ

Julius Stare

priporoča svoje izborno vležano marčno, dvojno marčno in bavarsko pivo v sodčkih in steklenicah.

Naročila sprejemajo zaloge:

Ljubljana, Metelkova ulica št. 19, Borovnica, Cerklje na Gorenjskem, Dragomelj, Izlake, Javornik, Ježica, Kamnik, Kranj, Lesce, Medvode, Mokronog, Moravče, Motnik, Rudolfovo, Škofja Loka, Šmartno pri Litiji, Št. Vid pri Zatičini ali pivovarna v Mengšu.

Sukneno blago

za moške in ženske

dobite

v veliki izbiri in po ugodni ceni v trgovini občno znane tvrdke

R. Miklauc

Ljubljana, Stritarjeva ulica št. 5.

Fino belo blago za rjuhe in perilo, cvilh za modroce, koltri, koci, lepi namizni prti, servijete itd. v bogati izbiri.

Izgotovljene obleke

dobre kakovosti, lepega kroja za odrasle in otroke, v veliki izbiri v posebnem oddelku konfekcijske in manufakturne trgovine

„PRI ŠKOFU“

Medarska ulica Ljubljana Pred Škofijo 3

Na zahtevo se obleka po odbranem blagu po lastnem krojaču izgotovi.

Priporočamo svojim cenjenim ::
tovarišem gostilničarjem izborno

**marčno, dvojnemarčno,
termalno in granatno ::**

PIVO

največje slovenske narodne tvrdke:

**Delniška družba združenih
pivovaren Žalec in Laški trg**
v Ljubljani.

Mihael Kastner, Ljubljana

Glavna zaloga rudninskih voda.

Z vsemi v špecerijsko in delikatesno stroko spadajočimi potrebščinami, kakor tudi z vseh vrst namiznimi in buteljskimi vini postreže gostilničarjem najceneje in najsolidneje tvrdka

Veleprazarna za kavo z električnim obratom.
Zaloga mineralnih voda.

T. Mencinger, Ljubljana

vogal Sv. Petra ceste in Resljeve ceste.

Srečko Potnik

: Vakuum parna destilacija :
rastlinskih in sadnih cvetov

v Ljubljani, Slomškova ulica 27

priporoča cvete in kompozicije za izdelavo ruskega kumljevca, rastlinske grenčice, planinskega rastl. sladkega žganja, poprovega metovca, ruma za čaj, vermuta, drožnika, tropinovca, hrusevca, jabolčnika, breskvovca, pelinkovca, vanilije, želodčne grenčice, janeževca, sadn. groga, ruma-aroma itd.

Razpošilja se v najmanjši količini pet vrst naenkrat za K 5-50, iz katerih se napravi 50 litrov različnega likerja.

Večje množine znatno cenejše!

Gostilničarji!
Pozor!

Predno kje drugje
kupite ali naročite

**gramofon
ali godbeni
avtomat**

oglejte si mojo veliko zalogo
A. RASBERGER

Sodna ulica št. 5, poleg c. kr. den. sodnije, zastopnik avstr. gramofonske družbe na Dunaju in drugih svetovnih tvrdk. Največja izber gramofonskih plošč na Kranjskem. Ugodna zamenjava starih plošč. Blago se odda na poljubno odplačevanje v malih obrokih. Edina strokovna delavnica za popravilo vseh vrst gramofonov in godbenih avtomatov pod garancijo. Godbeni avtomat postavim na željo v vsako gostilno, tako da se sam plačuje.

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

Največja slovenska hranilnica.

Denarnega prometa koncem leta 1913 K 700.000.000 —
Vlog 43.500.000 —
Rezervnega zaklada 1.330.000 —

Sprejema denarne vloge in jih obrestuje po

4 1/2 %

brez odbitka. Hranilnica je **pupilarno
varna** in stoji pod kontrolo

c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljene lične
domače hranilnike.

I. kranjska tovarna mineralnih
vod, sodavice i. t. d.

Ljubljana, Slomškova ulica 27

priporoča:

**sodavico, pokalice, na-
ravni malinov in citronov
sok, nadalje izborne sadne pi-
jače v patent. steklenicah: jago-
dovec, nektar, kristalno
citronado, jabolčni biser.**

Gostilničarji, podpirajte lastno podjetje!